

JYVÄSKYLÄN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ
TARKASTUSLAUTAKUNTA

ARVIOINTI- KERTOMUS VUODELTA 2019

JYVÄSKYLÄN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄN
VALTUUSTOLLE

Tarkastus- lautakunta

Kuntayhtymän tarkastuslautakunta vuosiksi 2017-2021 on valittu yhtymävaltuustossa 7.9.2017. Tarkastuslautakunnan jäseninä ja henkilökohtaiset varajäseninä (suluissa) ovat olleet:

▪ **Pekka Kataja**, puheenjohtaja, Jämsä (Satu Nieminen, Uurainen)

▪ **Tuula Peltonen**, varapuheenjohtaja, Jämsä (Leo Niinikoski, Joutsa)

▪ **Henry Träff**, jäsen, Keuruu (Leena Kautto-Koukka, Laukaa)

▪ **Pipsa Häkkänen**, jäsen, Laukaa (Jari Koskenranta, Petäjävesi)

▪ **Yrjö Damskägg**, jäsen, Jyväskylä (Riitta Jyrinki, Toivakka)

▪ **Pentti Niekka**, jäsen, Jyväskylä (Tiina Leppänen, Petäjävesi)

▪ **Susanna Sinisaari-Kaislo**, Jämsä (Jorma Jolanki, Laukaa)

Lautakunnan sihteerinä on toiminut Jyväskylän koulutuskuntayhtymän (myöhemmin kuntayhtymä) suunnittelusihteerinä Matti Liukkonen ja 6.9.2019 alkaen Sonja Julkunen. Arviointikertomuksen laadinnassa on ollut mukana tilintarkastaja JHT, HT Aki Rusanen ja HT Sanna-Mari Nuri. Kun-

tayhtymän vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut JHT, HT Nina Nieminen BDO Auditor Oy:stä. Tilintarkastustyössä ovat avustaneet lisäksi JHT, HT Aki Rusanen, HT Sanna-Mari Nuri, IT-asiantuntija Raimo Kallunki sekä tarkastaja Tarmo Hartikka.

Tarkastuslautakunta on pitänyt 12 tilivuoteen 2019 kohdistunutta kokousta. Kokouksissaan 13.3.2020 ja 23. – 24.4.2020 tarkastuslautakunta kuuli selostukset Jyväskylän koulutuskuntayhtymän toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä. Kokouksessaan 5.5.2020 tarkastuslautakunta hyväksyi vuoden 2019 arviointikertomuksen luovutettavaksi edelleen valtuustolle.

Lautakunta on tutustunut ennalta laaditun arviointisuunnitelman mukaisesti eri koulutusaloihin haastattelemalla johtavia luottamushenkilöitä, viranhaltijoita ja opiskelijoita sekä perehtymällä pöytäkirjoihin ja kuntayhtymän sisäisen verkon tietotarjontaan sekä tutustumalla eri toimipisteisiin arviointikäyntien yhteydessä. Kuluneena vuonna tarkastuslautakunnan toiminnassa on painotunut uuden Gradia-organisaation toiminnan vaikutusten selvittäminen ja opiskelijoiden kuulemista on jatkettu oppimisympäristöä koskevissa asioissa niin itse opetuksessa kuin opetuksen laatujärjestelmissä.

Lisäksi lautakunnan jäsenet ovat osallistuneet vuoden aikana alan koulutuksiin.

Tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet on otettu huomioon lautakunnan työskentelyssä.

Edellisen vuoden arviointi- kertomuksen johdosta tehtyjen toimen- piteiden arviointi

A large, light blue, stylized number '2' is positioned on the right side of the page, partially overlapping the text 'toimen-'. The number has a thick, rounded stroke and a horizontal bar at the bottom.

Yhtymävaltuusto on 24.5.2019 § 16 käsitellyt vuoden 2018 arviointikertomuksen. Valtuusto päätti pyytää arviointikertomuksen yhteenvedokohdassa esitetyistä havainnoista hallituksen selvitykset tai kommentit niin, että ne voidaan käsitellä vuoden 2019 syyskauden valtuuston kokouksissa.

Yhtymävaltuusto on 13.9.2019 § 24 käsitellyt hallituksen antaman laajan ja asiallisen selvityksen arviointihavainnoista.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

3.1 TALOUDELLINEN ASEMA

Kuntayhtymän vuosikatteen muodostui 10,143 milj. euroa, mikä oli budjetoitua 1,530 milj. euroa parempi. Tilikauden tulokseksi tuli 0,409 milj. euroa alijäämää ja tilikauden ylijäämäksi muodostui poistoerokirjauksen jälkeen 0,845 milj. euroa. Ulkoiset toimintatuotot alenivat 2,1 % edellisestä vuodesta. Alenema kohdistui erityisesti ammatillisen koulutuksen perus-

rahoitukseen ja oli 2,281 milj. euroa. Myös myyntitulot alenivat selvästi. Erilaisten tukien ja avustusten määrä kasvoi. Kasvua tässä selittää lisääntynyt hanketoiminta ja siihen saatu rahoitus.

Kuntayhtymän taloutta on tasapainotettu viime vuosina toimintakulujen kautta. Nyt toimintakulujen kokonaismäärä kääntyi kuitenkin 0,210 milj. euron kasvuun ja kasvu edellisvuo-

desta oli 0,2 %. Kasvua henkilöstökuluissa oli 1,067 milj. euroa. Henkilöstökulujen kasvua pienentää lomapalkkajaksoituksen tuloutus 1,2 milj. euroa. Ilman sitä henkilöstökulujen kasvu olisi ollut n. 2,3 milj. euroa. Palvelujen ostot, aineet, tarvikkeet ja tavarat, avustukset ja muut toimintakulut alenivat 0,857 milj. euroa. Vuoden 2019 talousarvioon nähden toimintatuotot jäivät 2,798 milj. euroa alle ennakoitujen ja toimintakulut jäivät puolestaan 4,225 milj. euroa alle ennakoitujen. Talousarvioon nähden erityisesti henkilöstökulut toteutuivat maltillisemmin. Talousarviossa ennakoitu tilikauden -2,001 milj. euron tulos toteutui -0,409 milj. euronä. Talousarviossa varauduttiin poistoerojen ja rahastokirjausten jälkeen 0,052 milj. euron ylijäämään ja toteutuma oli 0,845 milj. euroa ylijäämä. Talousarvioon nähden tilikauden kokonaistulos oli 0,793 milj. euroa ennakoitua parempi. Kuntayhtymän talous on toteutunut kokonaisuudessaan varsin hyvin talousarvioon nähden. Tilikauden tuloksen ja aikaisempien vuosien tulosten perusteella kuntayhtymän talous on hyvässä kunnossa.

Kuntayhtymän keskeisiä tuloslaskelma- ja tasearvoja:

	31.12.2019	31.12.2018
Tuloslaskelma: (ulkoiset ja sisäiset)	milj.€	milj.€
* toimintatuotot	119,5	121,9
* toimintakulut	108,8	108,8
- josta henkilöstökulut	60,7	59,6
* vuosikate	10,1	12,4
* poistot	10,6	11,6
* tilikauden tulos	-0,4	0,7
* tilikauden yli/alijäämä	0,8	2,2
 Vastaavat:		
* rahaa ja pankkisaamisia	8,8	12,6
 Vastattavat:		
* rahastoja	37,8	37,8
* ylijäämää	29,4	27,1
* tilikauden yli/-alijäämää	0,8	2,2
* varauksia ja poistoeroa	21,8	23,0
* pitkäaikaista velkaa	32,1	29,7

Kuntayhtymän tase on kokonaisuudessaan vahva vaikka lainamäärä onkin kasvanut. Vuonna 2019 investointien rahoituksen hoitoon on otettu lisää lainarahoitusta.

3.2 TILIKAUDEN TALOUDELLINEN TULOS JA SEN KÄSITTELY

Tilikauden tuloksesta, joka oli -408.520,68 euroa, hallitus esittää tuloksen käsittelyksi:

- vähennetään poistoeroa 1.253.532,13 euroa- kirjattavaksi edellä mainitun toimenpiteen jälkeen edellisten vuosien yli/alijäämätilille ylijäämää 845.011,45 euroa.

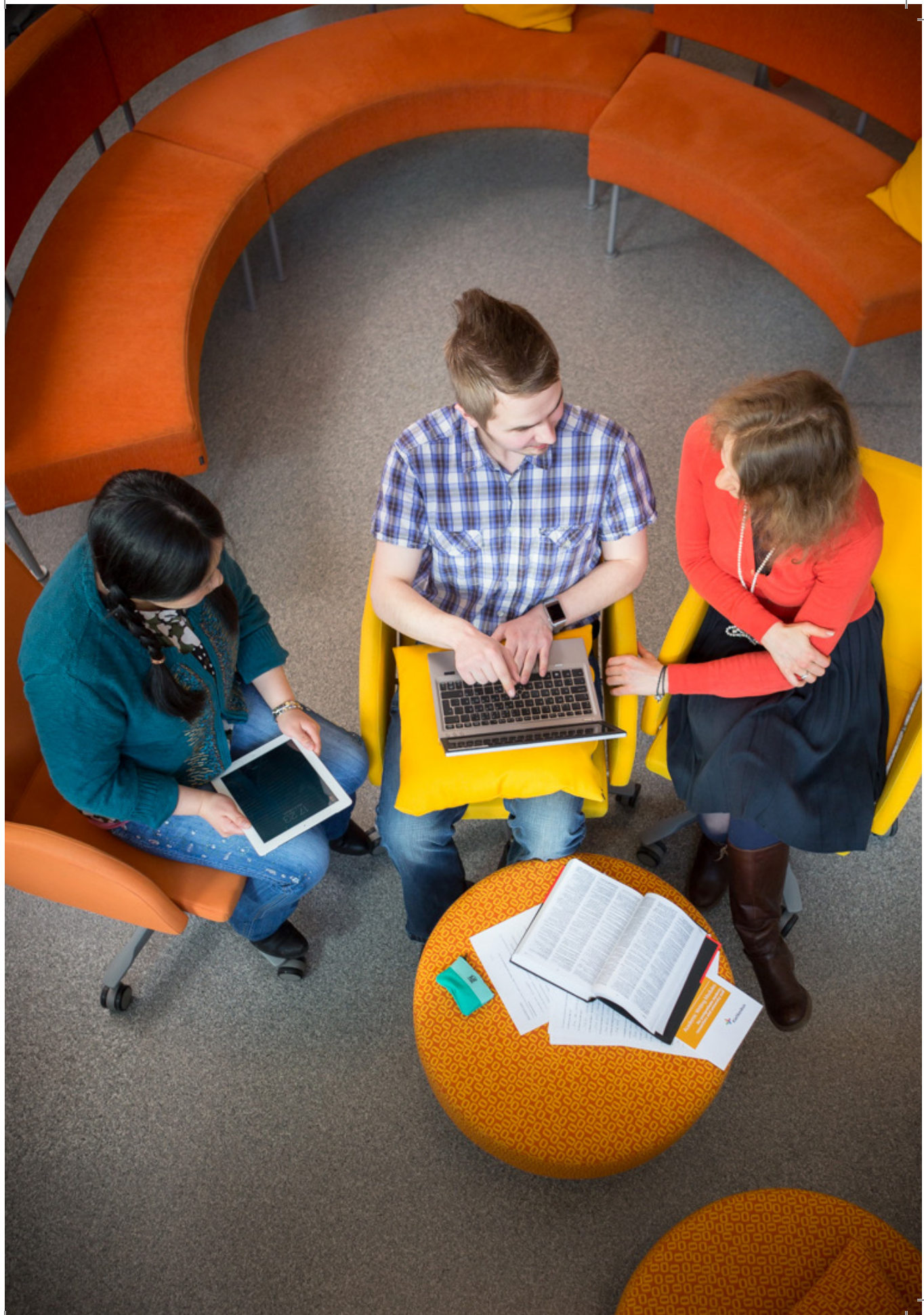
Kuntayhtymä maksoi omistajakunnille peruspääoman korkoa 410.144,40 euroa eli 3 % peruspääoman arvosta.

3.3 TALOUDELLISET JA TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Keskeisiä huomioita vuoden 2019 toiminnasta sekä tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta olivat:

- Kuntayhtymän tilikauden ylijäämä oli talousarviossa ennakoitu 0,052 milj. euroksi. Toteutuma oli 0,845 milj. euroa ylijäämäinen. Ylijäämä syntyi, vaikka talousarviossa ennakoitua 0,8 milj. euron rahastotuloutusta ei tehtykään. Tilikauden tulosta parantaa lomapalkkajaksoituksen purun 1,2 milj. euron positiivinen vaikutus. Kuntayhtymän aikaisemmilta vuosilta kertyneet vahvat tulokset luovat pohjan kuntayhtymän taloudelle. Kuntayhtymän talous on mittavista valtionosuusleikkauksista huolimatta edelleen vakaalla pohjalla, ylijäämää on taseessa kuluneen vuoden ylijäämä huomioon ottaen 30,2 milj. euroa. Vuoden 2019 talousarviossa ja taloussuunnitelmassa jatkettiin vielä sopeutustoimia alentuneen valtionrahoituksen vuoksi. **Talousarvio oli laadittu nyt moneen aikaisempaan vuoteen nähden tiukaksi ja se näkyy myös toteutumassa, joka varsin hyvin noudatti alkuperäisen talousarvion tulosta.**

- Valtionosuusleikkauksien akuutein vaihe on nyt sivuutettu. Toimintaa on voitu kehittää ja tämä näkyy jo lievänä henkilöstömenojen kasvuna. Kuntayhtymän henkilöstön määrä kasvoin vuoden aikana 5:lla (ed. vuonna alenema oli 8 ja sitä edellisenä vuonna 55).

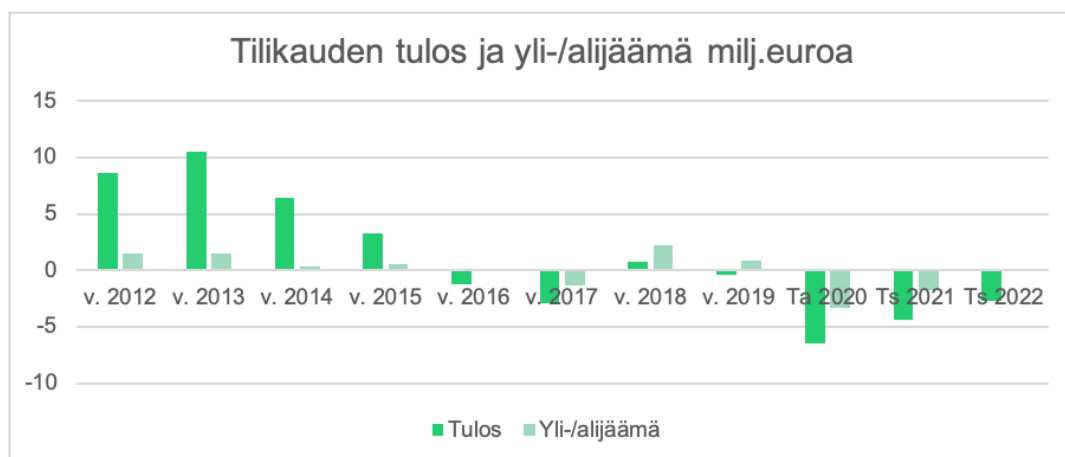

- Kuntayhtymän investointitoiminta on jatkunut korkeahkolla tasolla. Vuoden 2019 investointimenot olivat 13,173 milj. euroa.

- Toiminnassa toimittu kuntayhtymän 2020+ strategian ja sitä täydentävän Koris-toimenpideohjelman mukaisesti. Keskeistä siinä oli kuntayhtymän toimintaorganisaation muuttaminen Gradia-organisaatioksi, joka aloitti toiminnan 1.1.2018 alkaen.

- Ammatillisen koulutuksen rahoitusuudistus. Nyt ammatillisen koulutuksen valtion osuudesta perusrahoituksena kertyi 60.876.634 euroa ja suoritusrahoituksesta 3.625.979 euroa eli yhteensä 64.502.613 euroa. Rahoitus muodostuu perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksesta. Uudistus toteutuu vaiheittain vuoteen 2022 mennessä. Uudistuksen alkuperäistä tavoitetta ollaan muuttamassa siten, että perusrahoituksen osuus jäisi 70 %:iin ja muiden osuus 30 %:iin.

Seuraavassa tilikauden tulos ja yli-/alijäämä vuosina 2012-2019 ja ta 2020 sekä ts 2021-2022.

Vuoden 2019 talousarvion sitovat taloudelliset tavoitteet:

- Kuntayhtymän vuosikate ilman liikelaitosta vähintään 875.000 euroa

Kuntayhtymän toteutunut vuosikate ilman liikelaitosta 1.713.000 euroa.

Tavoite toteutui.

- Gradia-kiinteistöt -liikelaitoksen vuosikate vähintään 7.738.000 euroa.

Gradia-kiinteistöt -liikelaitoksen vuosikate oli 8.430.000 euroa.

Tavoite toteutui.

Vuoden 2019 investointien sitovuustaso määriteltiin seuraavasti:

- Rakennusinvestointien ja irtaimistohankintojen kokonaismäärä ilman mahdollisia investointiavustuksia ja varauksien purkua on enintään 14.802.000 euroa.

Vuoden 2019 toteutuneet investoinnit olivat yhteensä 13.173.000 euroa.

Tavoite toteutui.

Vuoden 2019 rahoituksen sitovuustaso määritellään seuraavasti:

- Lainakannan muutos enintään 6.400.000 euroa.

Vuoden 2019 lainakannan muutos oli 2.400.000 euroa.

Tavoite toteutui.

Toiminnalliset tavoitteet

Strategiatavoitteet

Strategia tavoitteiden ”Uusi yhdessä 2020+” ja sen pohjalta tehty Koris-toimenpideohjelman toteutusta (2016–2019) on selostettu tilinpäätöksessä.

Koris-ohjelma on jakaantunut 5 koriin; pedagogiset valinnat ja organisoituminen, pedagogiset valinnat ja henkilöstö, strategiset kumppanit, muut ja lisätulot. Kunkin korin sisällä on määritelty toiminnallisia linjauksia. Yhteensä linjauksia on ollut 18 kappaletta. **Ohjelma on toteutunut poikkeuksellisen hyvin.** Vain peruspääoman koron maksusta pidättäytyminen ei ole toteutunut ja koulutusviennin tason kasvu on jäänyt vähäiseksi.

Taloudellisesti koris-ohjelmalla pyrittiin 11-12 milj. euron vuositasen säästöihin. Toteutuma on 12,5 milj. euroa eli tavoite on toteutunut tavoitteen mukaisesti.

Yhteiset tavoitteet

Vuoden 2019 talousarviossa toiminnalliset tavoitteet oli määritelty talousarvi-

ossa Gradian yhteiset tavoitteet ot-
sakkeen alle. Siinä on määritelty kaik-
kia oppilaitoksia koskevana tavoittei-
na:

- aloittaneiden opiskelijoiden määrän
lisäys
- tutkinnon suorittaneiden määrän
lisäys
- eronneiden opiskelijoiden osuus
kaikista opiskelijoista -suhteen
alentaminen
- eronneeksi katsottujen
opiskelijoiden osuus kaikista
opiskelijoista – suhteen alentaminen

Jokaiselle kuntayhtymän tehtävä-
alueelle on määritelty strategiseen
linjaukseen perustuvat toimenpiteet
2019.

Toiminnallisten tavoitteiden määrit-
tely oli tehty selkeäksi ja sellaiseen
muotoon, että toteutumatieta voi-
daan esittää kohtuullisen täsmällises-
ti. Toimintakertomuksessa on selos-
tettu kohta kohdalta talousarviossa
hyväksyttyjen toimenpiteiden toteu-
tuma. Seuraavassa käsitellään tulos-
alueiden ja liikelaitoksen toimenpitei-
den 2019 toteutumaa yksityiskohtai-
semmin.

Tilinpäätösasiakirjoihin ja tulosaluei-
siin ja liikelaitoksiin tutustumisensa
perusteella tarkastuslautakunta esit-

tää omassa arviointikertomukses-
saan lähinnä niitä asioita, joihin se on
yksityiskohtaisemmin tutustunut tai
joita sen mielestä ei ole riittävästi tuo-
tu esille toimintakertomuksessa.

3.3.1 GRADIAN YHTEISET TAVOIT- TEET

Kuntayhtymän uudelle organisaatiol-
le asetettiin koko Gradiaa koskevat
yhteiset tavoitteet.

Ammatillisen koulutuksen lainsää-
dännön muutos aiheutti epäjatku-
vuutta opiskelijatilastoihin. Vuoden
2019 osalta voidaan verrata nyt en-
simmäisen kerran edelliseen vuoteen
toteutunutta. Toteutuma on esitet-
ty oppilaitostulosalueittain taulukko-
muodossa ja toteutunutta kehitystä
on sanallisesti analysoitu.

Koulutuksen järjestämisen kannalta
keskeisin tavoite aloittaneiden opis-
kelijoiden määrän lisäys ei kaikilta
osiltaan toteutunut. Gradia Jyväskylän
opiskelijoiden määrä aleni 230:llä
ja Gradia Jämsän ja lukioiden opis-
kelijoiden määrä kasvoi 128:lla, mut-
ta kokonaisopiskelijamäärä aleni
102:lla.

Tutkinnon suorittaneiden määrä ale-
ni 819:sta edelliseen vuoteen nähden.
Alentumista selittää se, että vuonna
2018 valmistui poikkeuksellisen suuri
määrä tutkinnon uudistuksesta johtu-
en. Vuonna 2015 aloittaneet pyrkivät

päättämään opiskelun loppuun ennen uudistusta.

Eronneiden opiskelijoiden osuus oli tavoitteen mukaisesti aleneva kaikilla muilla paitsi Gradia Jämsässä, missä eronneiden määrä kasvoi. Opiskelijahuollon resursseihin on kiinnitettävä riittävästi huomiota.

Eronneeksi katsottujen opiskelijoiden määrä aleni myös tavoitteen mukaisesti.

Eronneiden ja eronneiksi katsottujen alenevaan määrään on vaikuttanut tehostunut ohjaus ja varhainen puuttuminen.

Muut havainnot

Hallinto

Valtion vuoden 2020 talousarviossa ammatillisen koulutuksen rahoitus on ollut painotetusti esillä. Ammatilliseen koulutukseen kuten koulutukseen yleensäkin osoitetaan lisäresursseja. Miten konkreettisesti tämä tulee käytännössä toteutumaan kuntayhtymän rahoituksessa, ei ole tässä vaiheessa tarkkaan tiedossa. Osa lisärahoituksesta tulee hankerahoituksen kautta ja osa määräaikaishana rahoituksena. Ammatillisen koulutuksen rahoitukseen on vaiheittain tulossa tulospainotteisuus. Tätä aikaisemmin päätettyä ilmeisesti tullaan muuttamaan siten, että perus-

rahoituksen osuus jää 70 %:iin ja tutkintopainotteisuus siten pienenee. Gradian kannalta tämä heikentää valtionrahoitusosuutta koska Gradian osuus ammatillisten opiskelijoiden määrästä valtakunnan tasolla vuonna 2018 oli 3,41 % ja tutkinnon suorittamisien osalta 4,45 %. Gradian toiminta on em. tunnuslukujen valossa tehokasta, koska tutkinnon suorittaneiden osuus on opiskelijamäärään nähden suurempi.

Hallituksen työskentely on asiallista ja hyvää sekä asioiden valmistelun taso on riittävä. Kuntayhtymän organisaatio on matala. Kuntayhtymää johdetaan tehokkaasti. Kuntayhtymän toimintaa arvostetaan myös valtakunnallisesti. Paikallisesti tätä ei aina riittävästi nähdä ja huomioida. **Kuntayhtymämuoto koulutuksen järjestäjänä luo vakautta toimintaan ja toimintaa voidaan kehittää pitemmällä aikavälillä. Yhteistyö omistajakuntien kanssa on toimivaa.** Edfutura yhteistyö on toiminut hyvin.

Talouden kannalta velkaantuminen on kuitenkin vakava asia, velan lyhentämiselle tulee olla selkeä näkymä. Kuntayhtymän päivitetty strategia tuo korostetusti esille oppilaan näkökulman. Kuntayhtymän toiminta nykyisessä muodossa on toimiva ja välitöntä muutostarvetta ei ole. Kuntayhtymän taloudessa helpommat vuodet ovat takanapäin ja jatkossa vuotuiset talousarviot joudutaan

tekemään tiukassa taloustilanteessa. Talousarviot joudutaan tekemään varovaisuuden periaatteella.

Talous

Vuoden 2019 talous toteutui hieman talousarviota paremmin. Kaikki tulosalueet tekivät talousarviota paremman tuloksen. Taloudellisesti tiukin tilanne on edelleen lukioissa ja Gradia Jämsän toiminnassa. Vuoden 2019 talousarvio oli realistinen. Aikaisempien vuosien mukaista mittavaa vuotuista talousarviosäästöä ei nyt syntynyt. Kuntayhtymän talous on selvästi kokonaisuutena kiristynyt.

Sisäisten palveluiden kustannusten nykyiset jakoperusteet ovat mekaaniset ja ne perustuvat kunkin toimintayksikön ulkoisiin toimintakuluihin. Saatua laskelmaa on vielä helpotettu lukion osalta ja korotettu Gradia Jyväskylän ja Jämsän osuutta. Tämä jakotapa ei ota huomioon, miten kukin tulossyksikkö käyttää sisäisiä palveluja. Jakoperusteilla vaikutetaan eri yksiköiden kannattavuuteen.

Koko kuntayhtymätasolla kyseessä on nollasummapeli eli kustannusten kohdentaminen ei vaikuta lopputulokseen. Tilinpäätösvaiheessa on sisäisten palvelujen tulosalueen tulos nollattu palauttamalla muille tulosalueille vyörytettyjä kustannuksia.

3.3.2 GRADIA JYVÄSKYLÄ

Gradia Jyväskylässä tutkintotavoitteisessa ammatillisessa koulutuksessa opiskeli yhteensä 10.311 opiskelijaa. Kulunut vuosi oli toinen uuden ammatillisen koulutuksen lainsäädännön alainen vuosi. Keskeistä on ollut jatkuvan haun ja joustavan aloittamisen mahdollistaminen ja siihen liittyviä prosesseja kehitetään edelleen. Opetus- ja ohjaushenkilöstö siirtyi 1.8.2019 alkaen vuosityöaikaan. Tämä on edellyttänyt työnantaja- ja työntekijäpuolelta uusia linjauksia ja käytännöistä sopimista. Toiminnallisena tavoitteena olleita sisäisiä auditointeja ei vuoden aikana tehty. Oppilaiden ja opetuksen kannalta olennaisten Hoksien tekoon on kiinnitetty erityistä huomiota. Hoksit tulisi olla tehtynä 1 kk:n kuluttua opetuksen alkamisesta. Tähän aikatauluun on kohtuullisen hyvin päästykin. Gradia Jyväskylän opiskelijatunnusluvut osoittavat toiminnalle asetettujen tavoitteiden keskimääräistä toteutumista. Ammatillisten perustutkintojen opiskelijamäärä jäi vähän alle tavoitteen, samoin opiskelijatyövuosien määrä. Suoritettujen tutkintojen määrä sitä vastoin ylitti reilusti tavoitteet. Opiskelijoiden kiinnostus kansainvälisyyteen jäi selvästi alle tavoitteen. Mittavasta opetukseen liittyneestä muutok-

sesta huolimatta opiskelijapalaute oli hyvällä tasolla.

Gradia Jyväskylän tunnusluvuista voidaan todeta mm. seuraavaa:

- Opiskelijavuosien määrä oli 5.580, tavoite oli 6.039

- Suoritettujen ammatillisten perustutkintojen määrä oli 1.716, tavoite oli 1.700

- Suoritettujen ammatillisten perustutkintojen osien määrä oli 14.492, tavoite oli 13.500

- Solmittujen koulutus sopimusten määrä oli 7.011 ja tavoite oli 9.000

- Opiskelijoita ulkomailla oli 236, tavoite oli 240

- Opiskelijapalaute oli 4,3, tavoite oli 4,2

Gradia Jyväskylä on tulosalueena toteuttanut kohtuullisen hyvin talousarviossa asetetut toiminnalliset tavoitteet. Opiskelijatyövuosien määrässä ei päästy talousarviotavoitteeseen. Jatkuva haku ja opintojen joustava aloittaminen tuo vielä haasteita toiminnalle. Jatkuvan haun kautta aloitti opinnot 1607 opiskelijaa.

Solmittujen koulutus sopimuksen määrä jäi selvästi alle tavoitteen, mutta oli lähes edellisen vuoden tasos-

sa. Opiskelijoiden määrä on kuitenkin kasvussa.

Opiskelijapalautteen arvosana on pysynyt varsin korkeana. Opintojen keskeyttäneiden määrä aleni tehostuneen ohjauksen ja varhaisen puuttumisen vuoksi.

Tavoitteena oli varmistuminen pedagogisten ratkaisujen toimivuudesta eri asiakasryhmillä. Tämän tavoitteen toteuttamiseksi uusia työelämässä oppimisen malleja ja oppimisympäristöjä rakennettiin ja pilotoitiin usean työelämäasiakkaan kanssa.

Gradia Jyväskylän toiminta ei päässyt talousarviossa asetettuun talouden tavoitteeseen. Tilinpäätöksessä tilikauden tulos oli 1,307 milj. euroa. Talousarviossa ennakoitiin 1,884 milj. euron tulosta. Tulokseen vaikutti selvästi toimintatuottojen jääminen talousarviota alhaisemmaksi; erityisesti ulkoiset myyntitulot jäivät pienemmäksi. Toimintakuluissa syntyi säästöä mutta nämä eivät riittäneet kompensoimaan tulojen jälkeen jäämistä.

Media-ala

Opiskelijavuosimäärissä tavoitteet sekä perustutkinnoissa että ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa lähes saavutettiin. Toiminnan haasteena oli erityistekniikan koulutuksiin sopivien tilojen puute. Laitteistoissa ollaan painotekniikan puolella edelläkävijöitä, mutta audiovisuaalisella puolel-

la laitteistot eivät ole vielä ajan tasalla. Valtakunnallisessa opetussuunnitelmatyössä on oltu mukana ja kaikki opettajat ovat osallistuneet opetussuunnitelman käytäntöön soveltamiseen. HOKS:en laadinnan aikatauluvaatimusten täyttämisessä on ollut aiemmin haasteita, mutta asiaan on kiinnitetty huomiota ja kuluneena syksynä tilanne on parantunut aiempaan verrattuna. Pedagogisen eli opetuksen johtamisen rooleja ei ole selkeästi määritelty, mutta yksikössä käytetään avointa pedagogista keskustelua. Media-ala kehittyy hyvin nopeasti ja koulutuskuntayhtymän tulee huolehtia opettajien ammattitaidon ylläpitämisestä.

Työelämä- ja yrityspalvelut

Valtuuston asettamat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet ovat yksikön osalta toteutuneet. Keskeisenä toiminnallisena tavoitteena oli ammatillisen koulutuksen reformin mukaisen lainsäädännön toimeenpano erityisenä painopisteenä yksilöllisten opinpolkujen mahdollistaminen, riittävän ohjauksen ja tuen varmistaminen opiskelijoille, oppimisympäristöjen monipuolistaminen sekä työelämäyhteistyön kehittäminen vahvistamalla osaamistarpeiden ennakointiprosessia ja luomalla työelämäasiakkaan kokonaisvaltainen palvelukonsepti. Nämä toiminnalliset tavoitteet on saavutettu. Osaavien työntekijöiden kysyntä on nyt suuri ja tähän on vastattu räätälöidyillä koulutuksil-

la ja työelämäasiakkaiden yhden luukun toimintamallin luomisella. Toiminnassa asiakasnäkökulma on korostunut ja pyritään kokonaisvaltaiseen katsantokantaan, jossa huomioidaan sekä opiskelijan että yrityksen näkökulmat. Työelämä- ja yrityspalvelujen vuoden 2019 sisäisenä talousarviotavoitteena on ollut tarkka taloudenpito ja tuloksen parantaminen ja siinä onnistuttiin. Oppisopimuskoulutuksen opiskelijamäärä on jokseenkin tavoitteen mukainen ja kasvanut edellisvuodesta. Työpaikkaohjaajien valmennusten määrässä päästiin lähes tavoitteeseen. Koulutussopimuksen ja oppisopimuksen sujuvien siirtymien toimivuutta ja joustavuutta on parannettu opettajia valmentamalla ja tuottamalla opas toiminnan tueksi.

Opiskelijapalaute

Opiskelijoiden tyytyväisyys saamaansa opetukseen ja opetuksen puitteisiin vaihtelee koulusaloittain. Vaihtelua on sekä lähiopetuksessa että työssäoppimisessa. Lähiopetusta voisi olla enemmän. Nyt osa lähiopetusjaksoista on oppilaiden kannalta tehottomia päivien lyhyiden vuoksi. Työssäoppimisen jaksoilla opettajien näkyvyys voisi olla suurempaa. Opettajat tekevät enimmäkseen peruskäynnit työpaikoille. Suurin syy tähän on kaikesti opetusresurssien puute. Oppilaiden opintosuoritusten merkitsemiseen ajantasaisesti tulee kiinnittää huomiota, jotta valmistuminen ei jää suoritusmerkinnöistä kiinni. Opiskelijater-

veydenhuollossa on parantamisen varaa. Palvelujen saantiajat ovat pitkätköt. Yhteydenotto palveluihin on myös ongelmallista, koska palvelujen järjestämisorganisaatio on kaupunki. Palvelujen saamiseksi opiskelijoilla ei ole mahdollista ottaa yhteyttä Wilma-järjestelmän kautta.

3.3.3 GRADIA JÄMSÄ

Gradia Jämsän toiminnallinen ja taloudellinen tilanne oli selvästi ennakoitua parempi, kuten myös edellisenä vuonna. Tilikauden talouden tuloksen ennakoitiin talousarviossa olevan 0,997 milj. euroa alijäämäinen ja toteutuma oli 0,312 milj. euroa alijäämäinen. Tuloksen paraneminen syntyi toimintakulujen alitusten kautta. Toimintakuluissa henkilöstökuluissa syntyi säästöä. Gradia Jyväskylälle yhteisistä opinnoista ja työelämäpalveluista ja Gradian sisäisiin palveluihin maksettavissa korvauksissa on tehty oikaisuja Jämsän yksikön hyväksi, mikä näkyy myös tuloksessa. Metsän myyntitulot olivat ennakoitua suuremmat. **Jämsän kaupungin osuus urheiluvalmennuksen kustannuksiin on pienenkö, vaikka kunnan lukion ja peruskoulun oppilaita on valmennuksen piirissä paljon.**

Sisäisten palvelujen kustannusten jako perustuu toimintamenojen kokonaismäärään. Jämsän kustannusrakenteessa painottuu kiinteät kustannukset. Tämä jakoperuste ei ota huomioon palvelujen todellista käyttöä. Sisäisten palvelujen kustannusten jakoperusteet tulisi muuttaa taloudellisesti kannustavaksi niin palvelun tuottajalle kuin palvelujen käyttäjille.

Toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet kohtuullisen hyvin. Huolestuttavaa oli, että on jouduttu oppilasmäärien alentumisen vuoksi lakkauttamaan rakennusalan sekä kone- ja tuotantotekniikan koulutukset. Käytössä olevien tilojen vuokrat ovat korkeat, mutta tilat ovat kuitenkin korkeatasoiset ja toimivat. Pitemmällä aika välillä huolestuttavaa on oppilasmäärien jatkuva aleneminen.

Koulutuksen järjestäjällä on itsellään mahdollisuus käyttää harkintaa suomen kielen osaamisen tason vaatimuksissa. Nykyinen tasovaatimus on ilmeisen korkea tai koulutusaloittain sitä voisi tarkentaa.

Opiskelijatyövuosien määrässä jäätiin alle tavoitteen. Suoritettujen ammatillisten perustutkintojen määrä jäi myös alle tavoitteen. Suoritettujen ammatillisten perustutkintojen osien määrä sitä vastoin ylitti reilusti tavoitteen. Kou-

lutussopimusten määrä jäi alhaiseksi ja jopa alentui edellisestä vuodesta. Opiskelijapalaute on pysynyt hyvällä tasolla. **Opetuskäytöstä poistuvat rakennukset tulisi ensisijaisesti myydä ja toissijaisesti vuokrata yrityskäyttöön. Mikäli myynti tai vuokraus ei onnistu niin sen jälkeen tulisi vasta purkamisvaihtoehto.**

Ammattiopiston tunnusluvuista voidaan todeta mm. seuraavaa:

- Opiskelijatyövuosien määrä oli 928. Tavoite oli 1.066.
- Suoritettujen ammatillisten perustutkintojen määrä oli 333, tavoite oli 464.
- Suoritettujen ammatillisten tutkinnon osien määrä oli 3.286, tavoite oli 2.152.
- Solmittuja koulutussopimuksia oli 1.474, tavoite oli 2.500.
- Opiskelijapalautteen toteutuma oli 4,23, tavoite oli 4,2.

Opiskelijapalaute

Opetukseen ja opetuksen ilmapiiriin ollaan yleisesti ottaen tyytyväisiä ja opetus on laadukasta. Opiskelija-asuntola koetaan hyväksi ja toimivaksi. Oppilashuolto on toimiva. Kansainväliseen vaihtoon on mahdollisuus, mutta sitä käytetään kohtuullisen vähän. Opetusresurssien niukkuus koetaan

enemmänkin yksilötasolla kuin yleisenä ongelmana. Opetuksen alkuvaiheessa opiskelijoille tulisi antaa laajemmin perusteiden opetusta. Opetusluokkien saatavuudessa on aika-ajoin ongelmia. **Harjoittelupaikkojen saanti on pitkälti riippuvainen koulutuslasta, erityisesti lähihoitaja-ensihoitajien paikkojen saanti on vaikeaa. Harjoittelupaikkojen saantia vaikeuttaa erilaiset työnantajille maksettavat korvaukset riippuen siitä onko ammattikoulua käyvä vai ammatikorkeakoulua käyvä opiskelija.**

Opettajien saatavuus opetustilanteissa on kohtuullisen hyvä. Opetuksessa tarvittavat koneet ovat toimivia ja ajanmukaisia. Opetuksen suunnitteluun tulee kiinnittää enemmän huomiota, jotta opiskelijoiden koulupäivistä tulisi täysipäiväisiä ja täysiviikkoisia. Wilman käytössä on käytännön ongelmia, ohjelma on ilmeisesti vanhentumassa. Koulukiusaamista ei ole havaittavissa.

3.3.4 GRADIA-LUKIOT

Gradia-lukiot muodostuvat Jyväskylän Lyseon lukiosta, Schildtin lukiosta ja Jyväskylän aikuislukiosta.

Lukiotoiminnan talouden epätasapainon on aiheuttanut valtionrahoituksen leikkaukset. Ilman näitä leikkauksia lukion talous olisi tasapainossa. Valtionrahoitus ei ole kuitenkaan olennaisesti jatkossakaan kasvamassa, joten lukion talouden tasapaino ei ole lähivuosina saavutettavissa. Kuluvana vuonna Jyväskylän kaupunki on antanut lukiotoimintaan 1,7 milj. euron ylimääräisen avustuksen. Ilman em. lisärahoitusta lukio-opetusta olisi pitänyt vähentää kurssien määrä 2100:sta 1585:een eli vähennys olisi ollut 515 kurssia. Tällöin opettavat kurssit/opiskelija (päivälukio) olisi laskenut n. 0,92:sta 0,70:een ja keskimääräinen opetusryhmän koko olisi noussut 33 %. Opettajien työajasta olisi pitänyt leikata n. 26 henkilötyövuotta. Nyt on pystytty säilyttämään vuoden 2015 opetustarjonnan taso, mikä on ollut Jyväskylän myöntämän avustuksen tarkoitus. Keskimääräinen opiskelijamäärä jäi hieman alle talousarviovituksen ja tämä heikensi tulosta. Pienilläkin oppilasmäärien muutoksilla on talouteen merkittävä vaikutus.

Lukio-opetuksen suosio on kasvussa ja tämä näkyy myös opiskelijahaussa. Kaikkia lukioon hakevia ei voida valita. Aloituspaikkaa kohden on hakijoita 1,1. Kuluvana syksynä on opiskelijasisääntöotossa otettu jo ylipaikoille, jotta laskentapäivänä olisi tavoitteen mukainen opiskelijamäärä, koska kaikki hyväksytyt eivät aloita opiskelua. Keskeyttäneiden määrä on vähäinen. Jyväskylän lukioil-

le on annettu myös erityistehtäviä, mikä on osoitus opetuksen järjestäjän osaa-
misesta. Hanketoimintaa on kohtuullisen paljon lukiotoiminnassa. Kansainvä-
lisyys on toiminnassa merkittävää lyhyiden vierailujaksojen osalla, mutta var-
sinaisten vaihto-opiskelijoiden määrät ovat vähäisiä. Ylioppilaskirjoitukset on
tehty sähköisesti kokonaan keväällä 2019. Talouden osalta on edelleen paineita
vaikka Jyväskylän kaupunki avustaakin lukiotoimintaa. Lukion toimintakustan-
nusten analysointiin on kiinnitetty huomiota. Sisäisten kustannusten kohdenta-
misperusteita tulisi tarkentaa.

Kuluvan vuoden tilinpäätöksessä lukion alijäämää kertyi 0,791 milj. euroa (ed. v.
1,250 milj. euroa). Talousarviossa alijäämää oli ennakoitu kertyvän 0,950 milj.
euroa. Kertynyt alijäämä jäi talousarviossa ennakoitua pienemmäksi. **Jyväsky-
län kaupunki rahoitti lukiota vuonna 2019 1,7 milj. eurolla.**

Talouden tasapainottamista on jatkettu muista kuin opetustarjontaan liitty-
vistä kustannuksista. Jyväskylän kaupungin kompensatiolla ja muilla talou-
den tasapainotustoimilla on lukion toiminta mahdollista saada taloudellises-
ti paremmin tapapainoon. **Nyt vuosittainen alijäämän taso on 0,5-1 milj.eu-
roa vaikka Jyväskylän kaupunki tukee opetusta. Tämän lisäksi sisäisten erin
kohdentamisessa tuetaan lukion toimintaa n. 0,8 milj.eurolla.**

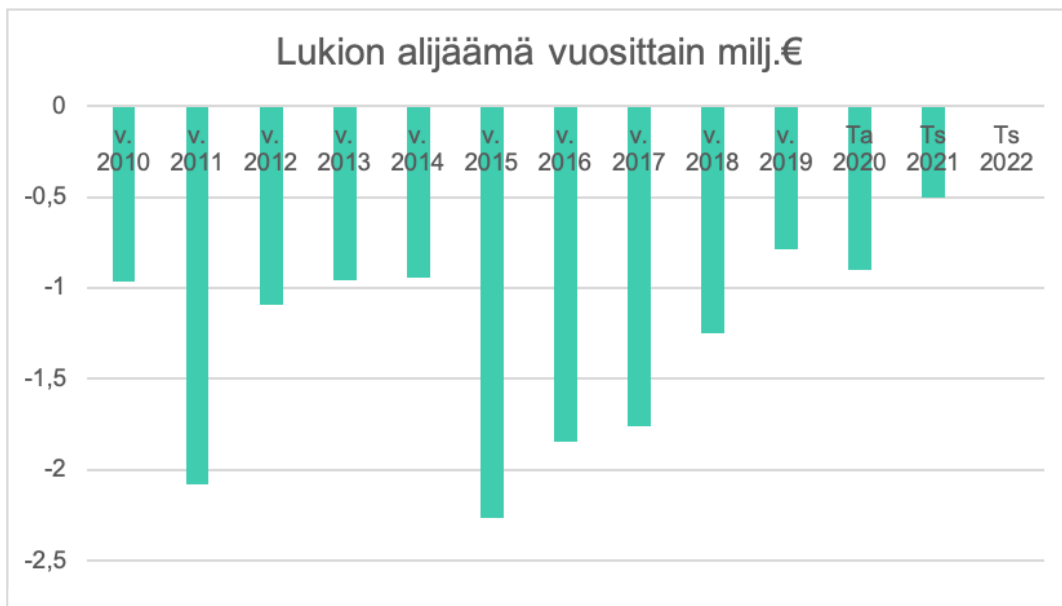
Lukion osalta seurataan taseeseen kertynyttä ja vielä kertyvää alijäämää. Ali-
jäämän määrä on nyt 13,964 milj. euroa.

Lukion tunnusluvuista voidaan todeta mm. seuraavaa:

- Opiskelijamäärä oli 2.460. Tavoite oli 2.507.
- Suoritetut ylioppilastutkinnot oli 633, Tavoite oli 650.
- Ensisijaisia hakijoita oli aloituspaikkaa kohti 1,16. Tavoite oli 1,1.
- Negatiivisten eroajien määrä oli 24 (0,8 %). Ennakoitiin enintään 25 (1 %).
- Opiskelijapalaute oli 3,9, edellisenä vuonna 3,87.
- Vuokra oli 1.003 €/opiskelija (ed. v. 1154 €/opiskelija). Tavoite oli 990 €/opiske-
lija.

Seuraavassa lukiokoulutuksen tuloskehitys vuosina 2010-2019 ja ta 2020 sekä ts 2021-2022:

3.3.5 GRADIA SISÄISET PALVELUT

Gradia sisäiset palvelut on uusi tulosalue, joka muodostuu hallinto-, kehittämis- ja opiskelijapalveluista. Yksikön toimintatuottoja kertyi 0,390 milj. euroa ennakoitua vähemmän ja toimintakulut jäivät 1,064 milj. euroa ennakoitua alhaisemmalle tasolle. Tilikauden tulokseksi ennakoitiin talousarviossa nollatulos ja toteutuma oli 0,003 milj. euroa. Yksikön tulos on tasattu hyvittämällä muille yksiköille talousarviossa vyörytettyjä kustannuksia. Tämän kustannustasauksen määrä oli 0,6 milj. euroa. Talousarviosäästöä syntyi etenkin henkilöstökuluissa ja ulkoisissa palveluiden ostoissa.

Keskeistä toiminnassa oli haku- ja opintotoimistopalveluiden digitaalisten palveluiden käyttöönotto. Hakupalveluille on otettu käyttöön sähköinen asiakaspalveluratkaisu. Tiedolla johtamisen kehittämistä on edistetty raportoinnin kehittämisen kautta. Kuntayhtymän viralliseksi nimeksi on vahvistettu Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia 1.3.2020 lukien. Sähköiseen sopimushallintoon siirtymistä on valmisteltu ja käyttöönotto on vuonna 2020.

Digipalvelut

Keskeisiä toiminnan painopistealueina on ollut toimintaprosessien ja toiminnan vakauttaminen. Lisäksi keskeisenä tavoitteena on ollut raportoinnin kehittäminen tiedolla johtamisen tueksi, uuden oppimisympäristön käyttöönot-

to, Primuksen tietokantojen yhdistäminen ja ammatillisen koulutuksen reformimuutosten loppuunsaattaminen, tiedon siirtymisen varmistaminen Koski-palveluun, vuosityöajan suunnittelu ja seuranta Kurressa sekä teleoperaattorin vaihtuminen. Painopistealueiden tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Tietoturva-asoiden hoitaminen siihen liittyvien säännösten vaatimusten mukaisesti aiheuttaa käytännön toiminnassa ongelmia. Mobiililaitteiden teknistyminen lisää tätä ongelmaa. Tietoteknisten laitteiden ja palvelujen hankinta tapahtuu puitesopimuskilpailutuksella. Toiminnan kannalta tähän järjestelyyn sisältyy ongelmia. Mm. järjestelmien vaihdon aiheuttamia kuluja nämä kilpailutukset eivät ota huomioon. Kuntayhtymän saaman rahoituksen perustiedot tallennetaan Koski-palveluun. Tämän järjestelmän toimivuudessa ja niiden tietojen käytössä on vielä tarkentamista. Tietohallinnan järjestäminen lain mukaisesti on jatkossa suuri haaste. Tiedonhallintalain säädökset tulevat voimaan portaittain ja nämä edellyttävät toimenpiteitä kuntayhtymässä. Tietohallinnan peruskustannukset ovat n. 1,5 milj. euroa vuodessa. Digital palvelujen sama asiakaspalaute on pääsääntöisesti hyvää. Paperitulosten määrä on tavoitteen mukaisesti laskussa. Tavoitteen mukaisesti tietohallinnon toimintaa pyritään lähentämään lähemmäksi opetusta ja sen kehittämistä. Samoin yhteis-

työ kiinteistötoimen kanssa on tiivistynyt.

Ohjaus ja urapalvelut

Gradia Jyväskylän ohjaus- ja urapalvelujen tehtävänä on ohjauspalvelut, nivelvaiheen koulutukset ja palvelut OKSA, yhteiset opinnot ja yhdistelmäopinnot. Yksikkö palvelee myös osittain Gradia Jämsää. Yksikön tehtävänä on myös vastata laatuprosesseista. Toiminnallisesti yksikkö on hoitanut tehtävänsä talousarviosta johdettujen tavoitteiden mukaisesti. Huomion arvoista kuluvana syksynä oli suuri kahden tutkinnon opiskelijoiden määrä ja Valma-koulutukseen hakeutuneiden määrä. Yksikön kustannukset kohdennetaan ulkoisten toimintakulujen mukaisessa suhteessa muille yksiköille. Yksikön tehtävänä olevat yhteiset opinnot tulivat pakollisiksi 1.1.2018 kaikille perustutkinto-opiskelijoille. Valmentavaa koulutusta tuotetaan tarvittaessa Gradia koulutuspalvelut Oy:lle. Kaupungin tuottama kuraattoripalvelujen toiminta on vähitellen niveltynyt paremmin toimintaan. Palvelujen saatavuutta tulee jatkossa kuitenkin parantaa. Taloudellisesti yksikkö on toiminut yksikölle osoitettujen määrärahojen puitteissa.

Yhteyspalvelut

Gradian viestintä ja markkinointi hoidetaan keskitetysti. Yksikön tehtäväsisältö on monipuolinen. Gradiaa markkinoidaan monipuolisesti ja yksilöiden tarpeet tiedostaen. Kuntayh-

tymän keskitetyt viestintä ja markkinointiresurssit ovat nyt kohtuulliset. Viestinnän kautta on onnistuttu luomaan yhtenäinen kuva kuntayhtymästä. Kuntayhtymän uusi logo ”GRADIA” on otettu hyvin vastaan ja se tuo esille positiivista mielikuvaa. Oppilaitoksen markkinointi on siirtynyt pääasiassa digitaaliseen muotoon ja sosiaaliseen mediaan. Sähköisen markkinoinnin vaikuttavuutta voidaan myös seurata käytännössä. Perinteisen lehtimainonnan osuus on jäänyt vähäiseksi. Kuntayhtymän yleisilmettä on jatkuvasti päivitettävä ja pidettävä ajan tasalla. Toiminnan onnistumisesta kertoo se, että Gradian sivusto on ehdolla kansainvälisessä kilpailussa vuoden parhaaksi Drupal-toteutukseksi koulutuskategoriassa.

Kehittämis- ja hanketoiminta

Kehittämis- ja hanketoiminnan toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet hyvin. Kansainvälisyys on merkittävä osa toimintaa ja siinä ollaan edelläkävijä myös valtakunnan tasolla. Kuntayhtymän omistajayhteistyötä on kehitetty. Urheilijoiden toisen asteen koulutuksen ja liikunnan opiskelupolkujen kehittäminen on ollut merkittävää. Tästä osoituksena on em. toimintaan osallistuva n. 300 opiskelijan joukko.

Kuntayhtymän hanketoimintaa ohjataan ja tehdään keskitetysti kuntayhtymän sisäisiin palveluihin kuuluvien kehittämispalveluiden kautta.

Hankkeet tehdään omalla työvoimalla. Hankerahoitukseen on käytettävissä monipuoliset rahoituslähteet. Suurimmat rahoituskanavat ovat OPH ja ESR-rahoitus. Hankkeista noin puolet on EU-rahoitteisia. Hanketoiminta tukee kuntayhtymän normaalia kehittämistoimintaa. Hanketoiminnan laajuus on vuositasolla n. 4,0 milj. euron tasossa. Hankesalkun kokonaisarvo on n. 10 milj. euroa. Hankesalkussa on meneillään 50-70 hanketta. Kuluvan vuoden hankesalkun rahallista arvoa kasvattaa Taitaja-kilpailun järjestäminen. Hankkeista pedagogiikkaan ja opintopolkuihin menee hankevaroista yli puolet. Kuntayhtymän rahoitusosuus hankkeisiin on nyt n. 12 %. Oma rahoitusosuus on ollut vuosittain aleneva. EU-rahoitteisten ja suurten hankkeiden lisäksi toteutettava on lukuisa määrä pienehköjä opetukseen liittyviä hankkeita. Toteutettavaksi otetaan vain kuntayhtymän intressistä lähteviä hankkeita. Hankeseuranta on systemaattista. Toteutuneista hankkeista tehdään systemaattisesti jälkiseurantaa. Suurimmalta osalta hankkeet ovat tuoneet pysyviä vaikutuksia kuntayhtymän toimintaan. Hanketyön tulosten hyödyntämistä edesauttaa se, että hankkeet tehdään omalla henkilöstöllä. Hanketoimintaa on tehty tasapuolisesti kuntayhtymän eri toimipisteissä.

Hakeutumisen ja ohjauksen ryhmä

Hakeutumisen ja ohjauksen ryhmä on hakupalveluiden työväline, jonka ta-

voitteena on kehittää hakemisen ohjauksen prosesseja. Prosessien kehittämisessä huomioidaan ensisijaisesti hakeutujan tarpeet, mutta myös eri koulutusalojen ja yksiköiden tarpeet. Lukioon hakeutumisessa pyritään ohjaamaan ympäristökuntien nuoria omiin lähilukioihinsa pitkien koulumatkojen välttämiseksi. Ammatillisen koulutuksen jatkuvan haun prosessi on rytmitetty Gradia Jämsän ja Gradia Jyväskylän työ- ja loma-aikojen jaksotuksen mukaan.

3.3.6 GRADIA-RAVINTOLAT

Kuntayhtymän Gradia-ravintolat -tulosalue vastaa kattavasti koko kuntayhtymän opiskelija- ja henkilöstöruokailusta. Lisäksi palveluja tuotetaan yhteistyökumppaneille. Gradia-ravintoloiden perustehtävää on myös toimia ammatitopiston opiskelijoiden ammatillisesti esimerkillisenä ja oppimista tukevana oppimisympäristönä sekä työssäoppimispaikkana. Erityisesti tämä korostuu erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden koulutuksessa. Myös omaa henkilöstöä koulutettiin oppisopimuksen kautta. Opiskelijaravintoloissa on myös ulkoista palvelutoimintaa. Aterioiden valmistuksessa otetaan huomioon luomutuotanto ja lähialueelta saatavat tuotteet. Henkilöstökyselyn tulokset ovat olleet yksikössä perinteisesti hyviä. Asiakastyytyväisyyskyselyn tulos 2,46 (max. 3) oli aikaisempien vuosien tapaan hyvää tasoa.

Vuodelle 2019 määritellyt toimenpiteet on pystytty toteuttamaan. Keskimäärin aterioita valmistettiin 5292 päivässä kun budjetoitu oli 5000 ateriala/päivä. Toi-

mintatuotot toteutuivat 5,344 milj. euron suuruisena, kun tavoite oli 5,076 milj. euroa. Toimintakulut olivat 5,273 milj. euroa, kun talousarviossa määräraha oli 5,039 milj. euroa. Toimintakate oli 0,035 milj. euroa talousarviota parempi. Vuoden aikana oppilasaterioiden laskutusta alennettiin 0,15 milj.eurolla. Ilman tätä yksikön tulos olisi ollut saman verran parempi.

Oppilasravintoloille asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet valtuuston päätöksen mukaisesti. Tärkeimpänä taloudellisena tavoitteena oli talouden tasapainottaminen ja nollatuloksen saavuttaminen. Myyntituotot toteutuivat hieman budjetoitua suurempina ja oppilasruokailun kustannukset oppilasta kohden olivat kohtuulliset ja tavoite tilikauden nollatuloksesta saavutettiin. Keskeisenä toiminnallisena tavoitteena ollut työpaikalla tapahtuvan oppimisen hyvien toimintamallien ja yhteistyön kehittäminen alan opiskelijoiden koulutuksen tukemiseksi on toteutunut. Työssä oppijoiden lukumäärä jaksoittain on toteutunut suunnitelman mukaisesti ja myös erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden tarpeet on huomioitu työnohjauksessa. Ympäristönäkökulma on otettu toiminnassa keskeisesti huomioon. Henkilöstön jatkuvaa kehittämistä on toteutettu mm. työpaikkaohjaajien osaamista ylläpitämällä. Työhyvinvoinnin ylläpitämisen tavoite on toteutunut. Työn fyysinen ja henkinen kuormittavuus on huomioitu työn suunnittelussa ja työaikajärjestelyissä. Henkilöstö on monipuolisesti osaavaa ja heille annetaan vastuuta. Yhdessä tekemisen toimintamallilla on myönteinen vaikutus koko yksikön toimintaan.

3.3.7 GRADIA-KIINTEISTÖT-LIIKELAITOS

Kiinteistöliikelaitos on vastannut kuntayhtymän rakennusinvestoinneista ja kiinteistöjen ylläpidosta. Kiinteistöliikelaitos saavutti vuosikatetavoitteensa. Toteutuma oli 8,430 milj. euroa, kun tavoite oli 7,738 milj. euroa. Toiminnassa tuotot olivat jokseenkin talousarvion mukaiset, mutta toimintakuluissa syntyi säästöä. Kuluisa aineet ja tarvikkeet ja henkilöstökulut jäivät selvästi alle talousarvion.

Liikelaitoksen toteuttamien investointien ja irtaimistohankintojen määrä oli 10,891 milj. euroa, kun talousarviossa oli varattu 12,230 milj. euroa. Merkittävimmät investoinnit olivat Jämsän Myllymäen kampussaneeraus, Kukkulan kampuksen A-rakennuksen peruskorjaus ja Viitaniementie 1:n piha-alue. Toteutuneista investoinneista irtaimistohankintojen osuus oli 0,457 milj. euroa.

Kuntayhtymän kiinteistöjen vuoden 2019 ylläpitokustannukset olivat 3,63 euroa/m²/kk. Talousarviossa ennakoitiin 3,86 euroa/m²/kk. Kustannusten alen-

tuminen on merkittävä vuositasolla. Alhainen inflaatio on pitänyt viime vuosina kustannustason muutokset maltillisina sekä erilaiset energiasäästötoimenpiteet ovat vaikuttaneet myönteisesti kustannusten kertymiseen.

Kuntayhtymä on sitoutunut yhteisiin energiasäästötavoitteisiin ja kuntayhtymä on mukana kuntien energiatehokkuussopimuksessa (2017-2025). Tavoite on 10,5 %:n säästö ohjelmakauden aikana (vuodesta 2014 vuoteen 2025). Tavoitteena ollut 3,8 %:n taso saavutettiin jo vuoden 2018 lopussa. Vuoden 2019 säästötavoite oli 4,59 % ja toteutuma oli 4,9 %. Jätteen kierrätysprosentti 57 % oli edellisen vuoden tasoa. Asiakastyytyväisyyskyselyä ei toteutettu vuonna 2019.

Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat hyvin. Kiinteistöjen kehittämisohjelma on laadittu (2020-2030) ja sen on liikelaitoksen johtokunta hyväksynyt 19.11.2019. Kuluvaan vuoteen investointimääräraha on riittävä. Investointiohjelmassa merkityt investoinnit ovat toteutumassa. Kiinteistöohjelmassa on esitetty mahdollisuus tilojen vähentämiseen lähes yhdellä kolmanneksella. Käytännössä tämä tarkoittaa usean toiminnan siirtämistä kiinteistöistä toiseen. Kuntayhtymä ei aktiivisesti pyri pitämään omasta käytöstä poistuvia kiinteistöjä vuokratiloina vaan ne puretaan tai myydään.

Tilojen sisäinen vuokratilakustannus nousee 4,5 % vuodelle 2020. Tämä tulee aiheuttamaan kustannuspainetta opetustoiminnan yksiköihin. Tilojen käyttöastetta on seurattu aktiivisesti, jotta pystytään tunnistamaan mahdollinen vajaa käyttöisyys.

Tarkastuslautakunta toistaa aikaisemman kannanoton siitä, että rakennustoimikunnan perustamistarve ainakin suuremmissa kohteissa voisi olla perusteltua. Opiskelijoiden työtä rakennuskohteissa tulisi käyttää nykyistä enemmän. Tätä ajatusta tukee myös nyt voimassa olevan ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö työssäoppimisesta. **Usean vuoden aikana toteutettavien investointihankkeiden kustannusten kokonaistoteutuma ei tule ilmi tilinpäätöstiedoista. Tilinpäätöstiedoissa tulisi olla tiedot hankkeen kustannuksista eri vuosien osalta ja hankkeen kokonaiskustannuksista verrattu hankkeen kustannusarvioon. Suurten hankkeiden kustannusselvitykset tulisi saattaa hallituksen ja tarvittaessa myös valtuuston tietoon.**

Henkilöstö

Kuntayhtymän tilinpäätökseen sisältyy laaja henkilöstöraportti. Raportti valottaa monipuolisesti kuntayhtymän henkilöstöön liittyviä asioita. Raportti antaa vuosi- ja vertailevaa tietoa mm. henkilöstön määrästä, henkilöstökustannuksista, rakenteesta, eläköitymisestä, koulutustasosta, johtamisesta, työhyvinvoinnista ja työantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta.

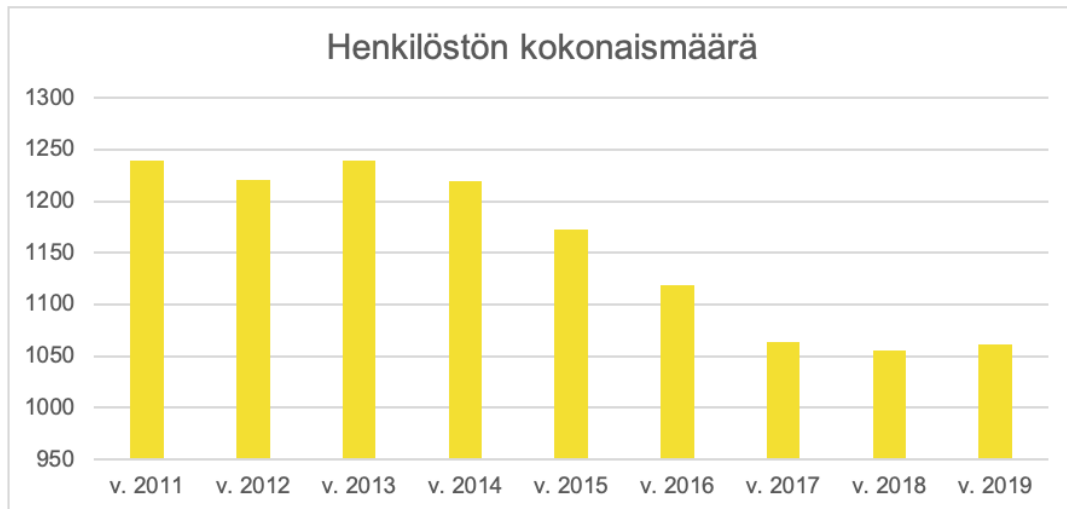
Kuntayhtymän henkilöstömäärä usean perättäisen vähentymisen vuoden jälkeen kääntyi lievään kasvuun. Sairaspoissaolojen määrä kasvoi samoin työtapaturmat vuonna 2019. Kehitys-

keskustelujen määrä kasvoi huomattavasti edellisvuodesta. Hr-järjestelmään kirjattujen ja rekisteröityjen keskustelujen määrä oli 512 kun se edellisenä vuonna oli 359. Viimevuosien suuret organisaatiossa tapahtuneet muutokset ovat vaikuttaneet kehityskeskustelujen määrään. Kehityskeskustelujen merkitys on toiminnan kehittämisen kannalta merkittävä.

Kuntayhtymän palveluksessa olevan henkilöstön määrä vuoden lopussa oli 1061 henkilöä ja edellisenä vuonna määrä oli 1056. Henkilöstöstä vakinaisia oli 926 ja määräaikaisia 135.

Ammatillisen opetuksen henkilöstö siirtyi 1.8.2019 vuosityöaikaan. Tämä mahdollistaa nykyistä joustavamman työajan käytön.

Henkilöstön määrän kehitys on seuraavassa:

Sairauspoissaolojen määrä vuonna 2019 oli yhteensä 9559 päivää, mikä on 9,0 kalenteripäivää henkilöä kohti. Edellisenä vuonna määrä oli 8819 päivää (8,35 päivää/henkilö). Sairauspoissaolopäivien määrä kasvoi hieman edellisvuodesta. Sairauspoissaolojen määrä verrattuna peruskuntiin on edelleen alhainen. Vuotuisiin sairaspäivien määrään vaikuttaa jo yksittäiset pitkät sairastapaukset. Tapaturmista aiheutuu vähän sairauspoissaoloja.

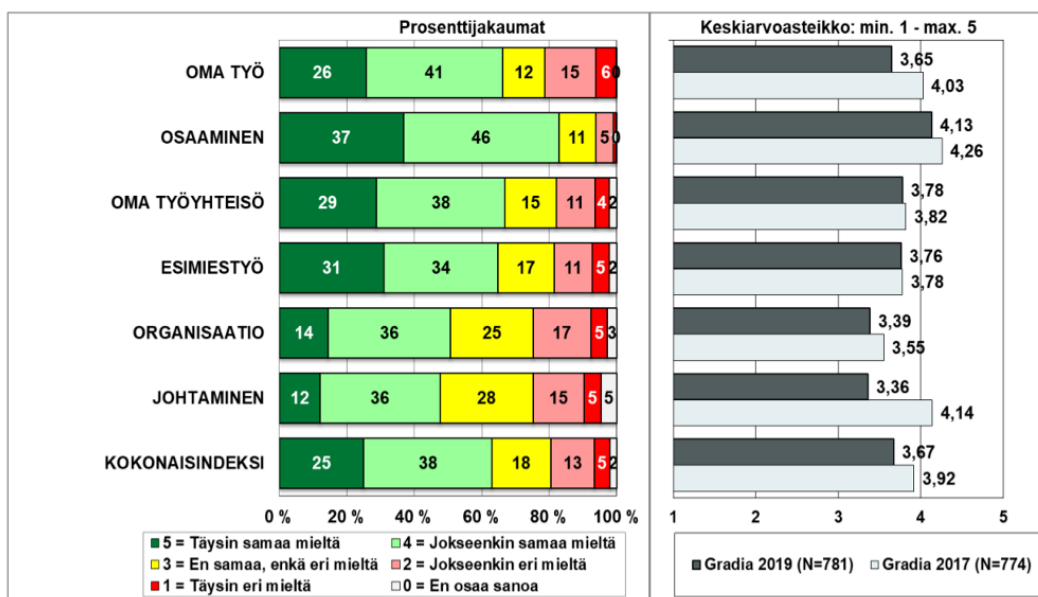
Lyhyiden sairauslomien osuus (1-3 päivää) oli 14,7 %, kun se edellisenä vuonna oli 16,4 %. Sairauspoissaolojen palkkakustannukset kuntayhtymälle olivat viime vuonna n. 1,233 milj. euroa mikä hieman kasvoi edellisvuodesta. Lisäksi kustannuksia aiheutuu sijaisten palkkaamisesta.

Henkilöstöstä 184 henkilöä saavuttaa henkilökohtaisen eläkeiän vuoteen 2025 mennessä. Määrä on 18,0 % koko henkilöstön määrästä. Eläköitymisen vaikutus on otettava huomioon riittävän ajoissa henkilöstösuunnittelussa.

Henkilöstökulut kasvoivat edellisvuodesta 1,8 % ja ne olivat 60,669 milj. euroa. Henkilöstökulujen osuus koko kuntayhtymän ulkoisista toimintakuluista on 70,8 %.

Henkilöstökysely on tehty helmikuussa 2019. Tämän kyselyn tulokset olivat arvioinnin kohteena jo vuonna 2018. Tässä yhteydessä todetaan vain keskeiset kohdat. Kyselyyn vastasi 69 % henkilöstöstä. Kyselyn kokonaistulos oli selvästi edellisestä vuonna 2017 tehtyyn kyselyyn nähden heikompi. Kyselyn tulokseen ilmeisesti vaikutti Gradia -organisaatiossa tapahtuneet muutokset ja kuntayhtymän talouden sopeutus. Parhaimmat arviot olivat omaan osaamiseen ja oman työn kohdalla. Kokonaisindeksi oli 3,67 kun se vuonna 2017 oli 3,92. Organisaatiouudistuksen niveltämisessä käytännön toimintaan on vielä tehtävää.

Gradia henkilöstökysely 2019 Indeksoidut tulokset (1/2)

Kuntayhtymä on suuri työnantaja. Henkilöstöä jää lähivuosina paljon eläkkeelle ja tämä luo paineita ja antaa mahdollisuuksia henkilöstön suunnittelulle. Työelämän vaatimukset muuttuvat nopeaan tahtiin. Tämä edellyttää henkilöstön täydennyskoulutuksen korostamista toiminnassa.

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Tilinpäätökseen sisältyy selonteko kuntayhtymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kuntayhtymän valtuusto on 17.12.2015 hyväksynyt kuntalain edellyttämän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Sisäiseen valvontaan liittyen vuoden 2018 lopulla on tehty laaja riskikartoitus. Kartoituksessa oli kirjattu yhteensä 37 erilaista kuntayhtymän toimintaan liittyvää riskiä. Kriittisimpiä riskejä olivat tietojärjestelmien käytettävyyteen ja jatkuvuuteen liittyvät ongelmat, strategian toteutumattomuus, johtamisinformaation puutteellisuus, väkivallan uhka ja kustannusten nousu. Sisäisen valvon-

nan ja riskien hallinnan selonteossa ei ole mainintaa siitä miten kartoituksessa esille tulleisiin riskeihin on lähdetty poistamaan. Selonteossa mainitaan, että riskikarttaa aktiivisesti päivitetään mutta se ei poista itse riskiä tai tuo muuta varmuutta, jotta riski ei toteutuisi.

Kuntayhtymän sopimustoimintaa kehitetään siten, että hankintaan sopimuksenhallintajärjestelmä. Tavoitteena oli että tässä olisi edetty jo vuonna 2019, mutta se siirtyi toteutettavaksi vuonna 2020.

Sisäinen valvonnan on oltava luonnollinen osa päivittäisten toimintojen hoi-

dossa. Tätä työtä edistää aina ajantasainen hallintosääntö.

Sisäistä tarkastusta ostetaan ulkopuoliselta tarkastusyhteisöltä. Vuoden 2019 tarkastuskohteena oli ostojen ja maksutapahtumien data-analyysit sekä maksukorttien käyttö.

Sisäisellä tarkastuksella edistetään ja kontrolloidaan kuntayhtymälle asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Yhteenveto

Vuonna 2019 jatkettiin talouden sopeuttamista ja uuden Gradia-organisaation sisäänajoa. Talouden tasapainottamisessa on onnistuttu hyvin. Talouden tasapainottamisessa toimi Koris-toimipideohjelma. Tasapainottamiseksi asetettu 11-12 milj. euron säästötavoite on toteutunut. Säästöjä kertyi vuositasolla 12,5 milj. euroa ja kattamaan 10,2 milj. euron toimintatuottojen alentumisen. Valtionrahoituksen vähentymisen vaatimat sopeutumistoiminnot on tehty. Koko kuntayhtymän hallinto-organisaatio aloitti vuoden 2018 alussa toiminnan Gradia-organisaationa. Uudella organisaatiolla pyritään varmistamaan koulutuskuntayhtymän toiminta uudistuvassa ammatillisen ja lukiolainsäädännön kentässä.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan kuntayhtymää on kokonaisuutena johdettu ja hoidettu huolellisesti ja tavoitteiden mukaisesti. Tilinpäätöksessä toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen on esitetty riittävän täsmällisesti. Kuntayhtymän taloudellinen tilanne sekä opetuksen laatu on säilynyt hyvänä. Gradian arvostus koulutuksen järjestäjänä valtakunnan tasolla on hyvä. Osoituksena siitä on organisaation henkilöstön asiantuntemuksen käyttö valtakunnallisessa opetuksen kehittämistyössä.

Kuntayhtymämuoto koulutuksen järjestäjänä luo vakautta toimintaan. Yhteistyötä omistajakuntien kanssa on kehitetty ja sen oltava säännöllistä myös tulevinä vuosina. Koulutusreformin

eteenpäin vieminen on tärkeää ja siinä keskeistä on yritysmaailman integrointi koulutusmaailmaan. Tulevaisuuden työntekijöiden kouluttaminen yrityksille on tärkeintä koko toiminnassa.

Tarkastuslautakunta esittää yhteenvedona seuraavat kuntayhtymän toimintaan ja talouteen liittyvät huomiot:

- **Kuntayhtymämuoto** koulutuksen järjestäjänä luo vakautta toimintaan. Yhteistyötä omistajakuntien kanssa on kehitetty ja sen oltava säännöllistä myös tulevinä vuosina.
- **Talousarvio** oli laadittu nyt moneen aikaisempaan vuoteen nähden tiukaksi ja se näkyy myös toteutumisessa, joka varsin hyvin noudatti alkuperäisen talousarvion tulosta.
- **Strategia** tavoitteiden ”Uusi yhdessä 2020+” ja sen pohjalta tehty Koris-toimenpideohjelman toteutusta (2016–2019) on selostettu tilinpäätöksessä. Ohjelma on toteutunut poikkeuksellisen hyvin. Taloudellisesti koris-ohjelmalla pyrittiin 11-12 milj. euron vuositasoon säästöihin. Toteutuma on 12,5 milj. euroa eli tavoite on toteutunut tavoitteen mukaisesti.
- **Jyväskylän kaupunki** rahoitti vuonna 2019 1,7 milj. eurolla. Nyt vuosittainen alijäämän taso on 0,5-1 milj.euroa vaikka Jyväskylän kaupunki tukee opetusta. Tämän lisäksi sisäisten erin kohdentamisessa tuetaan lukion toimintaa n. 0,8

milj.eurolla. Jyväskylän kaupungin tuki lukiokoulutukseen on välttämätöntä, jotta lukiokoulutuksen taso ja talous saadaan tasapainoon.

- **Sisäisten palveluiden** kustannusten nykyiset jakoperusteet ovat mekaaniset ja ne perustuvat kunkin toimintayksikön ulkoisiin toimintakuluihin. Saatua laskelmaa on vielä helpotettu lukion osalta ja korotettu Gradia Jyväskylän ja Jämsän osuutta. Tämä jakotapa ei ota huomioon, miten kukin tulosityksikkö käyttää sisäisiä palveluja. Jakoperusteilla vaikutetaan eri yksikköjen kannattavuuteen.
- **Usean vuoden aikana** toteutettavien investointihankkeiden kustannusten kokonaistoteutuma ei tule ilmi tilinpäätöstiedoista. Tilinpäätöstiedoissa tulisi olla tiedot hankkeen kustannuksista eri vuosien osalta ja hankkeen kokonaiskustannuksista verrattu hankkeen kustannusarvioon. Suurten hankkeiden kustannusselvitykset tulisi saattaa hallituksen ja tarvittaessa myös valtuuston tietoon.
- **Harjoittelupaikkojen saanti** on pitkälti riippuvainen koulutusalaista, erityisesti lähihoitaja-ensihoitajien paikkojen saanti on vaikeaa. Harjoittelupaikkojen saantia vaikeuttaa erilaiset työnantajille maksettavat korvaukset riippuen siitä, onko kyseessä ammattikoulua vai ammatti-
korkeakoulua käyvä opiskelija.

▪ Gradia-ravintoloiden perustehtävää on myös toimia ammattiopiston opiskelijoiden ammatillisesti esi-merkillisenä ja oppimista tukevana oppimisympäristönä sekä työssä-oppimispaikkana. Erityisesti tämä korostuu erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden koulutuksessa.

Tarkastuslautakunta jättää arviointi-kertomuksen vuodelta 2019 yhtymä-valtuuston käsiteltäväksi ja esittää, että valtuusto pyytää edellä yhteenvetokohdassa esitetyistä havainnoista hallituksen selvitykset tai kommentit niin, että ne voidaan käsitellä vuoden 2020 syys-kauden valtuuston kokouksissa.

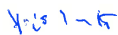
Jyväskylässä 5. päivänä toukokuuta 2020

Pekka Kataja
puheenjohtaja

Tuula Peltonen
varapuheenjohtaja

Yrjö Damskäg
jäsen

Pipsa Häkkänen
jäsen

Pentti Niekka
jäsen

Susanna Sinisaari-Kaislo
jäsen

Henry Träff
jäsen

gradia.fi